

Wachlijsten en ledenstops bij sportverenigingen

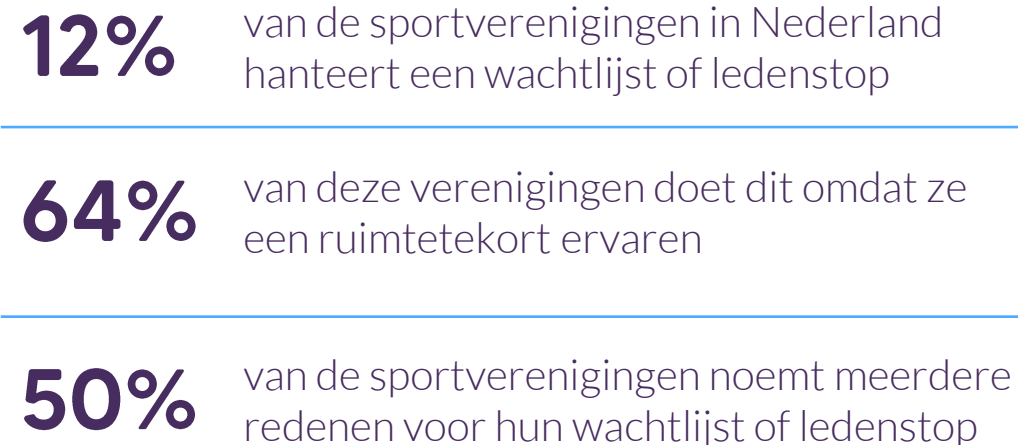
Niels Meulenbroeks, Janine van Kalmthout en Björn Schadenberg

Een kwart van de Nederlanders is lid van een sportvereniging.¹ Maar niet bij alle sportverenigingen is het mogelijk om direct lid te worden. Een deel hanteert namelijk een wachtlijst of ledenstop. Bij hoeveel verenigingen is dat het geval en waarom?

In dit factsheet brengen we de huidige stand van zaken in beeld over wachtlijsten en ledenstops bij sportverenigingen: hoeveel verenigingen hanteren een wachtlijst of ledenstop? Wie staan er op de wachtlijst? En waarom hebben ze een wachtlijst of ledenstop?

Er is een verschil tussen wachtlijsten en ledenstops: verenigingen met een wachtlijst houden een lijst bij met potentiële leden, verenigingen met een ledenstop niet.

¹ CBS & RIVM (2024). *Gezondheidsenquête/Leefstijlmonitor*.

Aantal, kenmerken en opbouw

Eén op de acht sportverenigingen heeft wachtlijst of ledenstop

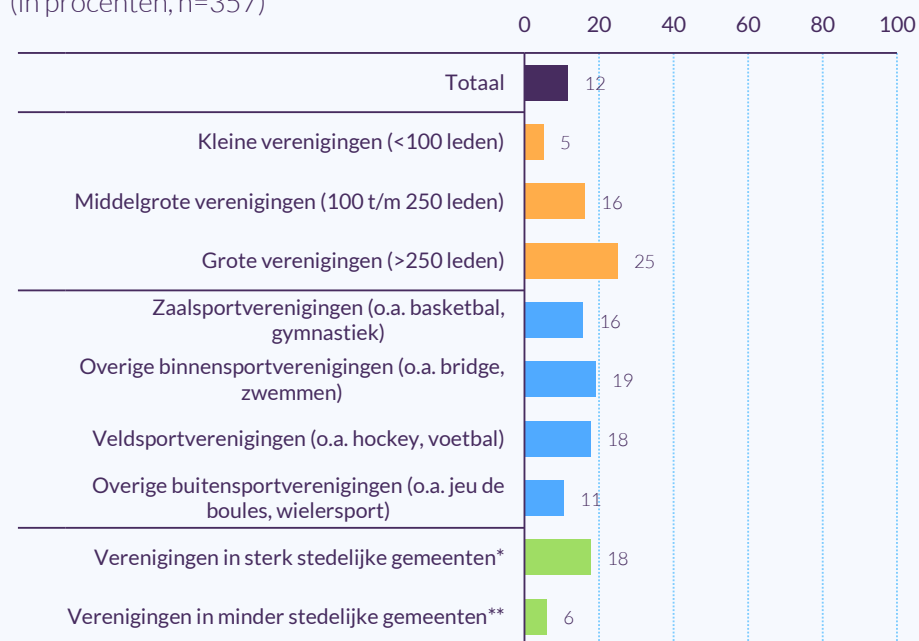
Verenigingen in stedelijke gemeenten hebben vaker een wachtlijst of ledenstop dan verenigingen in minder stedelijke gemeenten. En vooral de verenigingen met veel leden en de verenigingen met jeugdleden hebben vaak een wachtlijst of ledenstop (figuur 1).

Wachtlijsten komen vaker voor dan ledenstops. Een enkele vereniging hanteert beide.

Sportbreed probleem

We zien geen grote verschillen tussen sporten. Wachtlijsten en ledenstops komen ongeveer even vaak voor bij zaal- en veldsportverenigingen. Ook is er geen duidelijk verschil tussen binnen- en buitensportverenigingen. Wel hebben verenigingen met een eigen accommodatie vaker een wachtlijst of ledenstop dan verenigingen die bijvoorbeeld een accommodatie huren.

Figuur 1
Aandeel sportverenigingen met een wachtlijst of ledenstop
(in procenten, n=357)

* Gemeenten die volgens de CBS-stedelijkheidsindeling sterk of zeer sterk stedelijk zijn.

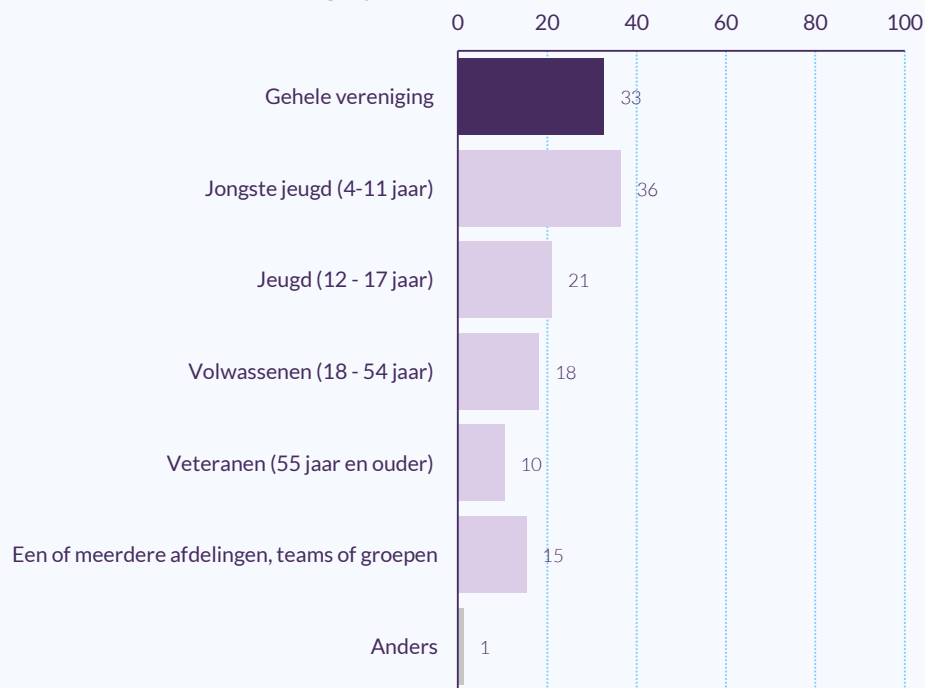
** Gemeenten die volgens de CBS-stedelijkheidsindeling niet, weinig of matig stedelijk zijn.

Bron: Mulier Instituut, Verenigingspanel, zomer 2025.

Figuur 2

Leeftijdsgroep waarvoor de wachtlijst of ledenstop geldt

(in procenten van verenigingen met een wachtlijst of ledenstop, n=67, meerdere antwoorden mogelijk)

Bron: Mulier Instituut, Verenigingspanel, zomer 2025.

Vooral jeugd moet wachten

Bij een derde van de verenigingen met een wachtlijst of ledenstop is voor niemand plek. Dit zijn vaker kleine verenigingen, verenigingen zonder jeugdleden en overige binnen- (o.a. bridge, zwemmen) en buitensportverenigingen (o.a. jeu de boules, wielersport).

In de meeste gevallen geldt de wachtlijst of ledenstop alleen voor de jongste jeugd (figuur 2). Met name bij zaalsportverenigingen is dit vaak het geval.

Omvang wachtlijsten verschilt sterk

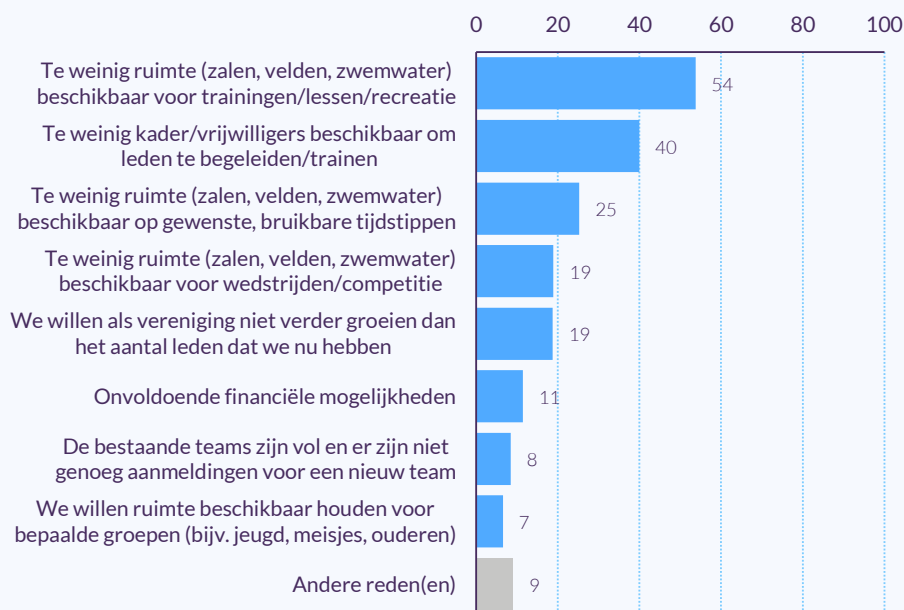
De omvang van de wachtlijsten verschilt sterk. Waar sommige verenigingen enkele leden op wachtlijst hebben staan, tellen andere verenigingen enkele honderden wachtenden. Het werkelijke aantal potentiële leden kan hoger liggen, omdat geïnteresseerden zich mogelijk door de lange wachtlijst laten afschrikken en zich daarom niet aanmelden.

Redenen voor wachtlijsten en ledenstops

Figuur 3

Redenen voor wachtlijsten en ledenstops bij sportverenigingen

(in procenten van verenigingen met een wachtlijst of ledenstop, n=67, meerdere antwoorden mogelijk)

Bron: Mulier Instituut, Verenigingspanel, zomer 2025.

Ruimtetekort vaak genoemd

Verenigingen noemen een tekort aan ruimte het vaakst als reden voor hun wachtlijst of ledenstop (64%). Dit geven sportverenigingen in zowel stedelijke als minder stedelijke gemeenten aan. Het ruimtetekort geldt het vaakst voor trainingen, lessen en vrij spelen (figuur 3).

Veld- en zaalsportverenigingen hebben vaker een wachtlijst of ledenstop vanwege ruimtetekort dan verenigingen die andere typen accommodaties gebruiken.

Zaalsportverenigingen en verenigingen met weinig leden noemen relatief vaak onvoldoende financiële mogelijkheden als reden. Ook zijn er verenigingen die niet verder willen groeien en daarom een wachtlijst of ledenstop hebben.

Vaak meerdere redenen

De helft van de verenigingen noemt meer dan één oorzaak voor de wachtlijst of ledenstop (50%). Het vaakst komt de combinatie van een tekort aan ruimte en een tekort aan vrijwilligers voor.

Tot slot

Integraal plan van aanpak

Verenigingen noemen ruimteknip vaak als reden om een wachtlijst of ledenstop te hanteren, maar vaak in combinatie met andere redenen. Het is dus een breder probleem dan alleen een ruimteprobleem. Dit sluit goed aan bij een recent aangenomen motie. Die verzoekt de regering te komen tot een plan van aanpak om de druk op sportverenigingen te verlichten, met daarin aandacht voor sportaccommodaties en clubondersteuning.¹

Inzetten op multifunctionaliteit

Nederland staat voor grote ruimtelijke opgaven, zoals het bouwen van grote hoeveelheden woningen. Zonder extra inzet zal de ruimte voor sport eerder afnemen dan toenemen.² Maar de behoefte aan deze ruimte – zeker in stedelijk gebied – neemt juist toe.³

Tegen deze achtergrond is het logisch dat het ministerie van VWS in zijn beleidsplan inzet op veelzijdiger gebruik van de sportruimte. Om zo de beschikbare ruimte zo doelmatig mogelijk te benutten.⁴ En om een eventuele extra ruimteclaim te legitimeren.

Verantwoording onderzoek

Voor dit onderzoek gebruikten we het Verenigingspanel van het Mulier Instituut. In augustus 2025 hebben we een vragenlijst over wachtlijsten en ledenstops uitgezet onder de verenigingsbestuurders in het panel. De antwoorden hebben we gewogen, zodat ze een representatieve afspiegeling vormen van de Nederlandse sportverenigingen.

¹ Tweede Kamer der Staten-Generaal (2025). *Kamerstuk 30 234, nr. 421*.

² Urhahn, Platform 31 & Urban Dynamics (2025). *Ruimte geven aan sport en bewegen*.

³ Mulier Instituut (2024). *Benodigde ruimte voor sport in 2040*.

⁴ Tweede Kamer der Staten-Generaal (2025). *Kamerstuk 36 800 XVI, nr. 2*.

Contact

Niels Meulenbroeks

n.meulenbroeks@mulierinstituut.nl

Björn Schadenberg

b.schadenberg@mulierinstituut.nl

Janine van Kalmthout

j.vankalmthout@mulierinstituut.nl